

nyozó március 27-i rendelet volt. A zsidóellenes intézkedések nem kis részét a zsidóügyek általános biztosa, Radu Lecca kezdeményezte, aki szoros együttműködött Gustav Richter SS-Sturmbannführerrel, az SS-nek a bukaresti német követségen működő zsidóügyi szakértőjével.

Amikor Románia a Harmadik Birodalom oldalán belépett a Szovjetunió elleni háborúba, a helyzet alapjaiban megváltozott. A kezdeti katonai sikerektől megrészegült, megtorlásra vágyó román csapatok sokszor a zsidókon töltötték ki bosszújukat, és brutalitásuk esetenként a németekét is felülmúlta. A visszafoglalt Észak-Bukovinában és Besszarábiában, valamint a meghódított ukrán területeken a zsidókkal barbár kegyetlenséggel bántak el. A románok – a német Einsatzgruppékhoz hasonlóan és olykor velük együttműködve – alaposan kivették a részüket az embervadász-akciókból, különösen kitüntetve magukat Bălțiiban, Cernăuțiiban és Odesszában. Ez utóbbi városban a román egységek állítólag 60–80 000 zsidót mészároltak le.⁴ A háború kezdeti szakaszában a régi (ti. az 1918 előtti) Románia területének egyes zsidó közösségeiben is előfordultak atrocitások. Iaşiban például zsidók ezreit ölték meg a június 29–30-i pogromok során. Különböző becslések 4000 és 8000 közé teszik az áldozatok számát.⁵ A német és román katonai egységek előrenyomulását mindenütt mészárlás kísérte, a „felszabadított” városok és falvak zsidó lakosságát megtizedelték, helyenként teljesen kiirtották.

Az Antonescu-kormány igyekezett megszabadulni az „idegen” zsidóktól, és deportálásuk fő célpontjául Transznisztriát – Ukrajnának a Dnyeszter és a Bug közé eső, románok megszállta területét – jelölte ki. Első csoportjaikat 1941 augusztusában szállították el. A gondosan előkészített és hatékonyan megszervezett tömeges deportálások ugyanennek az évnek az őszén kezdődtek, majd tovább folytak 1942 tavaszán és nyarán. Legnagyobb kihasználtságuk idején a különböző transznisztriai koncentrációs táborokban – amelyek többségét még a német haláltáborok üzembe helyezése előtt létesítették – mintegy 185 000 zsidót tartottak fogva.⁶ Leszámítva azt a 10 000-nél valamivel több zsidót, akiket „tévedésből” gyűjtöttek össze a régi Romániához tartozó Dorohoi megyében, a deportáltak szinte mind Bukovinából, Besszarábiából és Hertából, vagyis a korábban a Szovjetunióhoz tartozó, de most visszafoglalt területek zsidóságából kerültek ki.

A régi Románia (Munténia, Olténia és Moldva), Dél-Erdély, valamint Dél-Bukovina zsidó lakossága jóval könnyebb helyzetben volt. Igaz, súlyos gazdasági terhek nehezédtek rájuk, és a férfiakat sok helyütt kényszer munkára fogták speciális munkaszázadokban, de sárga csillagot szinte sohasem kellett viselniük, és sohasem kényszerítették őket gettóba.⁷